

SKOGSREFLEXEN

LEKAR

Balansstafett

Varje lag har en mugg fylld med vatten, som ska föras med när barnen i tur och ordning springer eller skidar runt en utmärkt bana. Det lag som kommer först och/eller har mest vatten kvar i muggen vinner.

Varianter:

stället för en mugg med vatten kan man använda:

- en sked med en liten sten på
- en sked med en kotte på
- en papperstallrik med en snöboll på
- en papperstallrik med en eller flera kottar på

Källa: Skidkul aktiviteter; FSS

Gerd Mattsson-Turku, Tapio

Uppdaterat: 28.11.0

Den farliga vargen

Till vår skog har det kommit en varg. Hur ska fåren klara sig? Det finns ett knep och det vet fåren om. När vargen kommer ställer sig fåren två och två så tätt emot varandra att vargen inte kommer åt deras magar.

Deltagarna rör sig inom ett bergänsat område. En av deltagarna är utsedd till varg och har en mössa, tidning el. dyligt i handen. Genom att jaga de andra och nudda med tidningen eller mössan vid magen på någon, förvandlas denna genast till varg. Vargen blir får så snart han nuddar vid någon.

Genom att ställa sig parvis mage mot mage så klarar sig fåren mot vargens angrepp. Men vargen kan räkna till fem och då måste paret skilja på sig. Det gäller då att vara kvick och springa ifrån vargen. Vargantalet kan utökas så att det blir fler som jagar.

Gerd Mattsson-Turku, Tapio

Uppdaterat: 28.11.07

Genom tidningen

Dela upp barnen i grupper. Varje grupp får ett tidningsuppslag. Välj en större tidning, t.ex. Helsingin Sanomat eller Vasabladet.

Gör ett stort hål i tidningsuppslaget. På ett givet tecken ska den första i laget kliva genom tidningen. Om tidningen rivs, måste laget börja från början med ett nytt uppslag. Laget som först tar sig igenom tidningen vinner.

Gerd Mattsson-Turku, Tapio

Uppdaterat: 28.11.07

Kom hem, alla lamm

För leken behövs en mamma och en varg och resten av barnen är lamm.

I vardera ändan av lekplatsen eller skogsområdet markeras två bon. Avståndet anpassas till barnens ålder.

Mamman står i ena boet, vargen i mitten och lammen i det andra boet.

Mamman ropar: Kom hem mina små lamm.

Lammen svarar: Vi vågar inte.

Mamman frågar: Varför då?

Lammen svarar: För vargen.

Mamman ropar: Men kom ändå.

Då springer eller skidar alla lamm till mamman i det andra boet. Då gäller det för vargen att lätt slå till, kulla, så många som möjligt. De som blir kullade ska därefter hjälpa vargen att kulla de andra. Leken pågår tills alla lamm har blivit kullade.

Källa: Skidkul aktiviteter; FSS

Gerd Mattsson-Turku, Tapio

Uppdaterat: 28.11.07

Kvitter och pip

Material: Någonting av binda för ögonen.

I den här leken guidar man en elev med förbundna ögon genom en korridor som resten av klassen bildar. Eleverna ställer sig i två rader mitt emot varandra med 2-3 meters avstånd mellan raderna.

Den som försetts med ögonbindel snurras runt ett par varv. Efter det ska han försöka ta sig genom korridoren från den ena ändan till den andra utan att törna mot någon. Barnen på den ena sidan av korridoren kvittrar och på den andra sidan säger de pip, när den som är försedd med ögonbindel kommer för nära dem. Som svar ska den som har ögonbindel retirera. Den här leken visar att många djur och fåglar har en utmärkt hörsel som gör det möjligt för dem att lokalisera var exakt de är. Det här är ett sätt att visa hur fåglar försvarar sina revir.

Gerd Mattsson-Turku, Tapio

Uppdaterat: 28.11.07

Motsatser

Material:

- tomma äggförpackningar
- små lappar med text som innehåller ord som är varandras raka motsats, t.ex. hård/mjuk; våt/torr; slät/ojämn; lång/kort

Låt eleverna jobbar i par eller i grupper på 3-4 elever. Varje par/grupp får en äggförpackning. De öppnar förpackningen i smyg, läser vad det står på lappen och gömmer lappen. Sedan ska de leta reda på föremål i naturen som matchar de två ord som var skrivna på lappen. Två eller tre föremål per ord är lämpligt. De föremål som de hittar sätter i de äggförpackningen. Sedan byter paren/grupperna förpackningarna sinsemellan. Alla försöker i tur och ordning gissa vilka två ord som fanns på lappen i den förpackningen de fått utgående från föremålen.

Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07

Skvadern

En lek som tränar uppmärksamhet och fantasi. Fäst på olika sätt saker på träd som inte ska finna spå detta träd. Det gäller för eleverna att finna vad som är på fel plats.

För mindre barn kan de saker som fästs på trädet vara mycket tydliga ex. plastband, kapsyl. För äldre elever kan övningen göras successivt svårare ex. grankotte i tall, allöv i björk. Låt eleverna sätta namn på de olika "skvaderna" som du tillverkat. (Skvader är som du vet en fantasikorsning mellan tjäder och hare).

Källa: Lära med skolskogen. Skogen i Skolan. Sverige
Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07

Svartmes och talgoxe

För att klara vintern gör många småfåglar matlager. Ett bra fröår kan en mes göra hundratals matlager på en dag. Flera mesar börjar samla vinterförråd av insekter, bär och frön på hösten. Förråden gömmer de på ställen där arten letar efter föda på vintern. Det är inte sagt att det är samma fågel som gömt förråden som hittar dem.

Svartmesen är en fågel som samlar matförråd till vintern. Svartmesen är dock ganska glömsk och glömmar ibland bort var den gjort sina förråd. Födosamlandet är inte förgäves, eftersom en annan svartmes kan hitta förrådet när den letar mat. Talgoxarna hittar mat vid fågelbord och letar också efter vinterförråd som mesar samlat. Den gör inte själv förråd. Behövs: nötter eller frön, tillräckligt stora för att man ska kunna ta i dem med vantar, små grankvistar.

Lek: Vi bestämmer ett lekområde först, en gårdsplan med träd och buskar eller en skogsbacke passar bra. En eller ett par barn är talgoxar. Resten är svartmesar. Nötter, frön och små grankvistar ligger i en hög i mitten av lekområdet. Leken börjar genom att svartmesarna får gömma maten, en nöt/ett frö i gången. Talgoxarna står och tittar på, och kan försöka komma i håg var svartmesarna gömmer maten.

När alla frön är gömda börjar svartmesarna och talgoxarna leta efter matförråden. Det man hittar kan man hålla i handen eller sätta i sin vante som man lämnat vid ledaren. Efteråt räknar man fröna. Ledaren kan berätta att de som fått mer än X frön överlever vintern till nästa år.

Källa: Källa: Miljömosaik, Håll Sverige Rent
Sara Kåll, SKIM
Uppdaterat: 11.12.07

Tändsticksknock

Två barn står mitt emot varandra med ena handen bakom ryggen. På ovansidan av den andra handen ligger en tändsticksask. Det gäller nu att försöka slå ner motståndarens ask utan att tappa sin egen. I stället för en tändsticksask kan man använda en liten flat sten, en bit mossa osv.

Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07

Vem är jag?

Material:

- pennor och papper
- kvistar

Dela upp eleverna i två lika stora lag. Varje lag väljer ett djur åt sig och försöker komma på 6-8 nyckelord/ledtrådar som är typiska för just det djuret. Ledtrådarna ska stegvis bli lättare, från allmänna ledtrådar till artspecifika.

När de båda lagen har sina ledtrådar klara och har skrivit ned dem på ett papper, ska de ställa sig ansikte mot ansikte på var sida om en linje gjord av kvistar. Drygt fem meter bakom varje lag görs en annan linje av kvistar. Den här linjen är lagets baslinje.

Lagen ger i tur och ordning en ledtråd. Lagen kommer inbördes överens om vilken lagmedlem som ger resp. ledtråd. Lag A ger sin första ledtråd och lag B försöker gissa vilket djur lag A valt som sitt djur. Om gissningen är fel, händer ingenting. I nästa steg ger lag B sin första ledtråd och lag A försöker gissa vilket djur lag B valt som sitt djur.

Så här fortsätter leken tills någon gissar rätt. Då säger laget som har gett ledtråden "ja" och det svarande laget börjar springa mot baslinjen, medan det andra laget jagar dem. Hela det svarande laget måste hinna bakom baslinjen utan att någon blir tillfångatagen för att laget ska vinna.

Exempel på ledtrådar:

1. Jag rör mig snabbt nu, men det gjorde jag inte som ung.
2. Jag jagar vanligtvis i närheten av vatten.
3. Jag äter insekter som flyger.
4. Jag är en skicklig flygare.
5. Ibland uppträder jag i många färger.
6. Jag har fler ben än en mus och mycket stora ögon.
7. Med mina fyra vingar utspända liknar jag en helikopter.

Rätt svar: trollslända

1. Som fullvuxen är jag stor och kraftig.
2. Jag trivs mycket bra på torra platser.
3. I unga år är jag rädd för älgen eftersom den kan äta upp mig.
4. I förädlad form finns jag i alla bostadshus.
5. Jag är mörkgrön till färgen.
6. Jag är grön året runt.
7. Jag har kottar som innehåller omkring 30 frön.
8. Jag har långa barr.

Rätt svar: tall

Gerd Mattsson-Turku, Tapio

Uppdaterat: 28.11.07

Ägleken

Dela in barnen i två lag. Det ena laget är skog och det andra är älgar med sina behov av föda och skydd. Om älgarna behöver mat håller de händerna för magen, behöver de vatten håller de händerna vid munnen och behöver de skydd så sätter de händerna som ett tak över huvudet. Skogen gör samma tecken och ger samma signaler om vad som finns i skogen.

Båda lagen står först med ryggarna mot varandra, när deltagarna i laget bestämmer skilt för sig vad de representerar. Varje "älg" resp "skog" bestämmer själv vad han/hon vill ha eller vill erbjuda. På tecken från ledaren vänder sig lagen mot varandra och älgarna går mot sitt tecken, om det finns.

Den eller de älgar som inte hittar sitt tecken segnar ned, dvs. dör av hunger eller törst eller t.ex. av kyla då det inte finns träd att skydda sig under. I nästa lekomgång blir de skog. Vad händer om det finns för många älgar? En jägare kan komma in i leken, vad händer då?

Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07

Burr

Lägg olika naturföremål i en ruta av pinnar eller på ett bord. Titta, känn, lukta på föremålen och namnge dem, t.ex. sten, lav, mossor, tallkvist, grankotte eller enbart olika växtarter.

När alla har lärt känna föremålen i rutan vänder sig en av lekdeltagarna bort. De andra bestämmer vilket föremål som ska kallas "burr".

Därefter ska den som vänt sig bort titta på rutan och plocka bort ett föremål i gången och namnge det utan att ta "burr". Den som lyckas ta flest föremål vinner.

Källa: Uteundervisning i vår- och vinterbiologi. Irmeli Palmberg. Vasa
Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07

Fladdermusen och nattfjärilen

Den här leken kan också kallas predatorer och deras byten. Det enda du behöver för den här leken är två ögonbindlar. Låt eleverna bilda en cirkel som fungerar som yttre gräns för leken. Välj ut två elever och förse dem med ögonbindel. Placera dem mitt inne i cirkeln och en bit från varandra. En av eleverna är en fladdermus och den andra en nattfjäril.

När fladdermusen ropar "hoj", ska nattfjärilen svara "pip". Fladdermusen får ropa så ofta den vill och nattfjärilen måste alltid svara. Fladdermusen ska lokalisera varifrån ljudet från nattfjärilen kommer och röra sig i riktning mot sitt byte och fånga det. Nattfjärilen ska försöka undkomma fladdermusen och inte bli dess byte.

Eleverna som bildar cirkeln ska vara helt tysta. Om fladdermusen eller nattfjärilen kommer för nära eleverna i cirkeln, ska de klappa honom eller henne på axeln. Genom att ha flera fladdermöss och/eller nattfjärilar blir det svårare att precisera varifrån ljudet kommer. Diskutera efter leken vilken betydelse förmågan att lokalisera ljud har för djuren när de söker sitt byte.

Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07

Hur mycket är klockan, Herr Snöman?

Hela gruppen står bakom en linje. Snömannen står ca 20 m framför gruppen med ryggen vänd mot gruppen.

Gruppen frågar Herr Snöman: Hur mycket är klockan?
Herr Snöman svarar t.ex: Klockan är tre.

Gruppen tar då tre steg framåt. Om han svarar: Klockan är fem, tar gruppen fem steg framåt. Om Herr Snöman svarar: Det är lunch, gäller det för barnen att rädda sig och springa bakom linjen.

Herr Snöman försöker ta fast, kulla, något av barnen. Den först kullade blir en ny Herr Snöman eller hjälper honom att kulla de andra.

*Källa: Skidkul aktiviteter; FSS
Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07*

Kung Snö

Två bon markeras ca 20 m ifrån varandra. Avståndet anpassas till barnens ålder. Barnen ställer sig i det ena boet.

När ledaren ropar:

- Kyla; kurar alla barn ihop sig i boet.
- Tö; sträcker alla barn på sig.
- Snöstorm: springer alla barn över till det andra boet.

Det här är en lek där barnen ska minnas vad de ska göra. Den som gör fel eller kommer sist över när de byter plats från det ena boet till det andra, plockas bort. Den som sist blir kvar, vinner.

*Källa: Skidkul aktiviteter; FSS
Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07*

Pricka rätt

Låt barnen samlar kottar eller kvistar som de placerar i en ring eller en fyrkant med ca. 0,5 meters diameter. Deras uppgift är att försöka kasta kottar eller korta kvistar/käppar i ringen/fyrkanten. Varje barn får 5 kottar/käppar som de ska försöka kasta in i ringen. Varje träff ger 1 poäng.

Om ringen är av kottar kastar de korta kvistar/käppar och om ringen är av kvistar/käppar kastar de kottar. Ett annat alternativ är att använda enbart kottar, t.ex. grankottar till att markera ringen och tallkottar till att kasta med. Ju yngre barn desto kortare kastavstånd.

Byggtävlingar

Bygg en så hög pyramid av kottar som möjligt på 5 minuter.

*Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 04.12.07*

Sallad

Alla deltagare ställer sig i en ring. Ledaren ger ett trädnamn eller fruktnamn åt alla deltagare. Varje namn tilldelas minst två personer.

Leken börjar när ledaren ropar ett trädnamn eller fruktnamn. Alla som har det namnet springer eller skidar ett varv runt ringen och tillbaka till sin plats.

När ledaren ropar sallad, ska alla springa eller skida ett varv runt ringen och tillbaka till sin egen plats. Så här kan man hålla på hur länge som helst.

*Källa: Skidkul aktiviteter; FSS
Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07*

Små stockhus

Två lag tävlar om vem som byggder det största huset. Placera ut två stolar på lämpligt avstånd från varandra. Mellan de båda stolarna tömmer du 2–5 tändsticksaskar. På ett givet tecken ska lagen bygga ett stockhus av tändstickorna på golvet. Lagmedlemmarna får endast ta en tändsticka åt gången till sitt hus. När tändstickorna tar slut eller när tiden är ute ser man vilket lag som har byggt det högsta och snyggaste huset.

*Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07*

Träna minnet

Ledaren placerar ut 4–6 olika saker från naturen på en tygbit och berättar vad det är. T.ex. en kotte av något trädslag, en sten, lingonris, björkblad, tallbarr. Efter det vänder sig barnen med ryggen mot tygbiten och ledaren plockar bort en av sakerna.

Barnen får vända sig om och se på de kvarvarande sakerna och efter det ska de försöka hitta den borttagna saken i naturen, dvs. ett motsvarande föremål.

*Källa: Svenska Jägareförbundet
Gerd Mattsson-Turku, Tapio
Uppdaterat: 28.11.07*

Vad finns i påsen?

Lägg en eller flera kottar (t.ex. gran-, tall- och alkottar) i en påse eller vante och låt andra känna och gissa vad som finns där. Byt kottarna mot granbarr och tallbarr eller andra naturföremål.

Deltagarna kan också bara stå i en ring med handflatorna uppåt bakom ryggen. En i gången får de sedan sätta sitt naturföremål, som de tagit från platsen, att cirkulera i ringen.

Deltagarna får använda endast känselsinnet för att identifiera föremålet. Den som gissat rätt får fortsätta leken med sitt föremål.

*Källa: Uteundervisning i vår- och vinterbiologi. Irmeli Palmberg. Vasa
Gerd Mattsson-Turku
Uppdaterat: 28.11.07*

Vem är rädd för mig?

Ledaren markerar två bon, ett i vardera ändan av lekplatsen eller skogsområdet. Ett av barnen väljs till fångare. De övriga ställer sig i rad bakom linjen som markerar det ena boet.

Fångaren står mitt på lekplatsen eller skogsområdet och ropar: Vem är rädd för mig? Inte jag ropar de andra, som samtidigt måste springa till det andra boet. Det gäller nu för fångaren att lätt slå till, kulla, så många som möjligt. De som blir kullade ska därefter hjälpa fågaren att kulla de andra.

Källa: Skidkul aktiviteter; FSS

Gerd Mattsson-Turku, Tapio

Uppdaterat: 28.11.07